

У лісовому масиві стан ялин звичайних суттєво відрізняється від тих, що проростають на вулицях села Великі Дедеркали. Довжина хвої у лісових ялин становить в середньому 18,5 мм, що на 4 мм більше, ніж у межах села Великі Дедеркали, відстань між хвоїнками помітно більша (на 3 мм); стеблове розгалуження налічує від 5 до 7 гілочок; кількість бруньок на 4 більша і становить в середньому 10 шт. Результати досліджень на стерильність насіння показали, що майже 90% його є якісним.

Отже, аналізуючи стан хвої, можна сказати, що повітря на двох вулицях є забруднене, але на вулиці Лесі Українки дещо чистіше. Причинами незадовільного стану повітряного середовища на досліджуваній території є наявність інкубаторної фабрики, кролеферми, млину, цегельного заводу і високий рівень транспортного навантаження.

ЛІТЕРАТУРА

1. Руденко С.С. та ін. Загальна екологія: практичний курс. Частина 1. Чернівці: Рута, 2003.320с.

*Дмитришин Назар
Науковий керівник – доц. Новицька Світлана*

ЕКОЛОГО-ГЕОГРАФІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЛІСІВ КРАСНЯНСЬКОГО ЛІСНИЦТВА ПРИРОДНОГО ЗАПОВІДНИКА «МЕДОБОРИ»

Згідно з геоботанічним районуванням України територія Краснянського лісництва природного заповідника «Медобори» належить до Подільсько-Придніпровської підпровінції Східноєвропейської провінції Європейсько-Сибірської лісостепової області [4]. Ця підпровінція характеризується переважанням серед природної рослинності дубово-грабових та дубових лісів. Західна частина цієї підпровінції належить до Тернопільського (Західноподільського) геоботанічного округу дубово-грабових та дубових лісів і лучних степів. Тернопільський геоботанічний район займає північну частину лісництва [1].

Площа Краснянського лісництва становить 3577 га. Лучна рослинність займає близько 2,5%, степова – біля 0,9%, чагарникові угруповання природного походження – 0,3% (площа чагарникових угруповань зростає). Водойми займають 0,36%. Вища водна рослинність в них здебільшого не розвинена. Решта території зайнята в основному дорогами та культурною рослинністю (орні землі, сади тощо), яка на частині площі поступово трансформується у природні рослинні угруповання.

Ліси Краснянського лісництва представлені переважно ценозами з домінуванням граба звичайного (*Carpinus betulus*), дуба звичайного (*Quercus robur*), ясена звичайного (*Fraxinus excelsior*) (рис. 1). Ці види домінують у різних поєднаннях, але майже завжди участь граба в деревостані є високою, тоді як ліси без істотної участі дуба та ясена займають не значну площу.

Звичайними видами у лісах заповідника є береза повисла (*Betula pendula*), липа серцелиста (*Tilia cordata*), клен гостролистий (*Acer platanoides*), явір (*Acer pseudoplatanus*), але домінантами ці види є на невеликій площі [6].

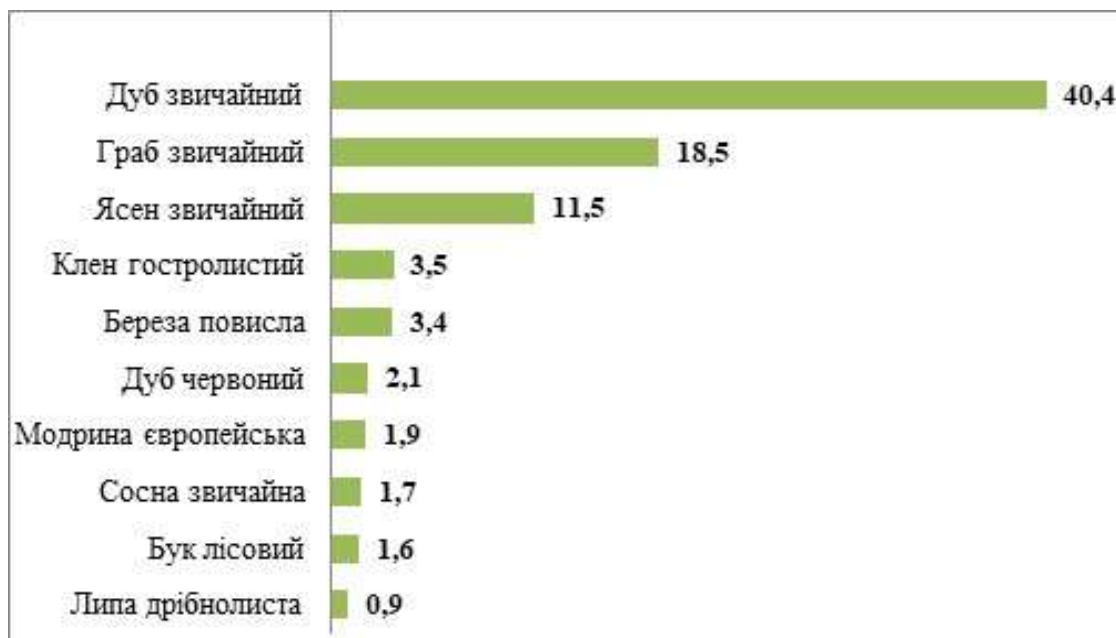

Рис. 1. Розподіл лісів Краснянського лісництва за переважаючими породами, %

Деревостани Краснянського лісництва розподілені на вікові групи, що дозволяє виконати аналіз вікової структури лісу, вести державний облік лісового фонду, диференціювати природоохоронні заходи. На території Краснянського лісництва переважають середньовікові деревостани – 50% площі ділянок вкритих лісовою рослинністю. В цих лісостанах зосереджено 2252,93 тис. м³ запасу деревини, що становить 63,6% від загального запасу деревостанів лісництва. Значно менше стиглих лісів – 18% і перестійних – 10%. Пристигаючі деревостани на території лісництва займають близько 8%, молодняк I групи – 2% і молодняк II групи – 12% [1].

На території Краснянського лісництва переважають деревостани I та вищих класів бонітету (рис. 2) – 78,8% від площі ділянок, вкритих лісовою рослинністю, в тому числі: I класу – 45,6%; Ia – 25,7%; Ib і вище – 7,5%. Середньобонітетні деревостани (III-IV класів бонітету) займають 2,8%, а низькобонітетні (V та нижчих класів бонітету) – всього 0,1% від площі ділянок, вкритих лісовою рослинністю [6]. Це свідчить про досить високий рівень використання лісорослинного потенціалу території.

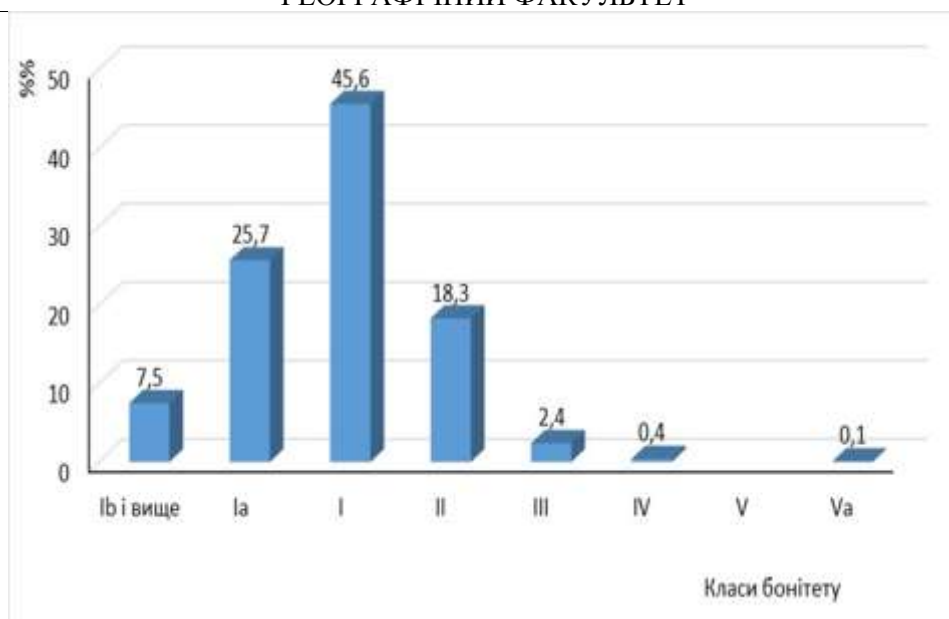

Рис. 2. Розподіл деревостанів Краснянського лісництва за класами бонітету, % від площі ділянок вкритих лісовою рослинністю

Водночас слід відмітити, що високі класи бонітету властиві для деревостанів інтродукованих порід (модрини, дуба червоного), які були введені в лісостани до створення природного заповідника «Медобори», а також для ялиників та сосняків, які в умовах Поділля є породами за межею природного ареалу [2].

На території Краснянського лісництва переважають деревостани повнотою 0,7 та 0,8 – вони займають 33,8% та 38,4% від площі земель, вкритих лісовою рослинністю (рис. 3) [6].

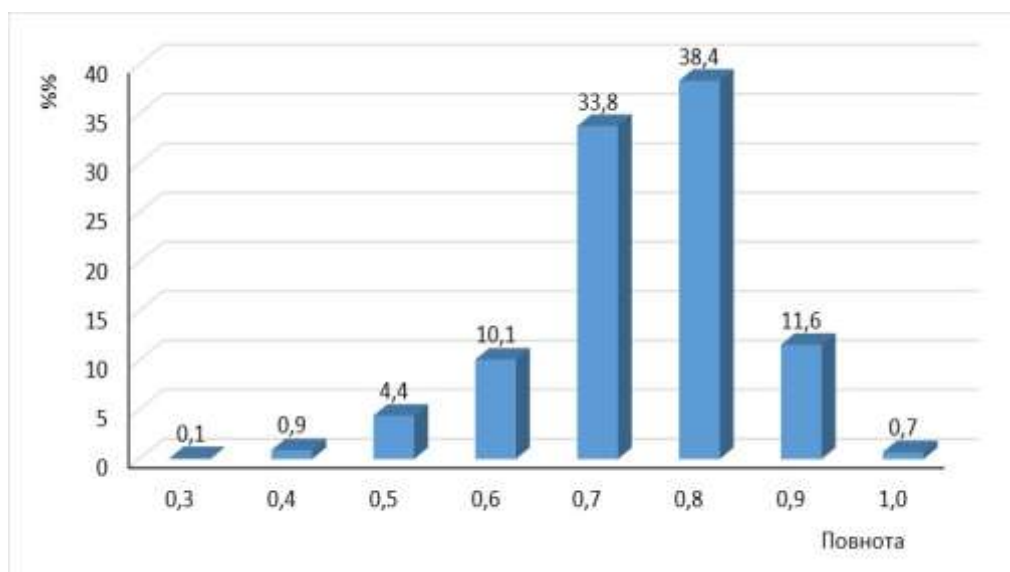

Рис. 3. Розподіл деревостанів Краснянського лісництва за повнотою насаджень, % від площі земель, вкритих лісовою рослинністю

Отож, у структурі деревостанів Краснянського лісництва переважають середньовікові насадження I-го, Ia та II-го бонітетів із повнотою насаджень 0,6-0,8. Це свідчить про досить високий рівень використання лісорослинного потенціалу території заповідних територій. Понад 90% насаджень лісництва зайнято твердолистяними породами, 5% – штучноствореними хвойними насадженнями та 1,5% – м'яколистяними породами. Домінуючими видами (70,5%) у структурі насаджень лісництва є дуб звичайний, граб звичайний та ясен звичайний.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бачинська У. О. Лісівничо-таксаційні особливості грабняків природного заповідника «Медобори». Наукові записки ТНПУ ім. В. Гнатюка. Серія: Біологія. 2019. № 4 (78). С. 6-10.
2. Крамарець В. О. Лісові патології природного заповідника «Медобори». Роль природно-заповідних територій Західного Поділля та Юри Ойцовської у збереженні біологічного та ландшафтного різноманіття. Збірник наукових праць українсько-польської наукової конференції. Гримайлів-Тернопіль: Лілея, 2003. С. 285-290.
3. Літопис природи. Природний заповідник «Медобори». Книга 27. Гримайлів, 2020. 511 с.
4. Природа Тернопільської області. За ред. К.І. Геренчука. Львів: Вища школа, 1979 р. 167 с.
5. Природний заповідник «Медобори». Офіційний сайт. URL: <http://www.medobory-reserve.te.ua> (дата звернення 21.02.2022 р.).
6. Хавик В. П. Лісовий фонд заповідника «Медобори». Медобори і духовна культура давніх, середньовічних слов'ян (до 150-річчя виявлення Збруцького «Святовіда»). Матеріали наукової конференції. Львів, 1998. С. 12-13.

*Писаревич Іванна
Науковий керівник – доц. Новицька Світлана*

ВПЛИВ ЗМІН КЛІМАТУ НА ЖИВІ ОРГАНІЗМИ (НА МАТЕРІАЛАХ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ).

Актуальність. За останнє сторіччя сучасне потепління клімату характеризується підвищенням глобальної температури повітря на 0,6°C, що веде до суттєвих змін температури повітря на регіональному рівні. Це пов'язують найчастіше з антропогенним посиленням парникового ефекту в атмосфері, змінами у тепловому балансі системи Земля-атмосфера, які зумовлені геофізичними коливаннями [1].

Сьогодні на території Тернопільської області спостерігаються загальні кліматичні тенденції характерні для України, які говорять про те, що найбільше підвищення температури відбувається саме в холодний період року. За останні 20 років середня температура січня та лютого зросла майже на 2,5 градуси. Це означає, що суттєво зменшується імовірність дуже тривалих і холодних періодів, проте абсолютно не зменшується імовірність короткочасних сильних похолодань [6].

Серед наслідків зміни клімату на території Тернопільщини відзначається подальше збільшення температури повітря та кількості екстремальних погодних умов. Крім того, дедалі